

ЧАСТИНА ПЕРША

БІБЛІЯ – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ЛЮДСТВА

У цій частині ви дізнаєтеся:

- хто такий пророк Мойсей і як йому вдалося вивести свій народ з рабства;
- чому давні євреї сорок років блукали пустелею і які заповіді від Бога вони отримали;
- ким були найближчі учні Ісуса Христа й хто Його зрадив;
- що таке «золотий тілець», «манна небесна», «Неопалима Купина» та багато інших цікавих речей.

РОЗДІЛ 1

ШЛЯХ ДО ЗЕМЛІ ОБІТОВАНОЇ

1. Розгляньте колаж. Визначте зображені на ньому відомі вам біблійні старозавітні сюжети, назвіть події та персонажів.

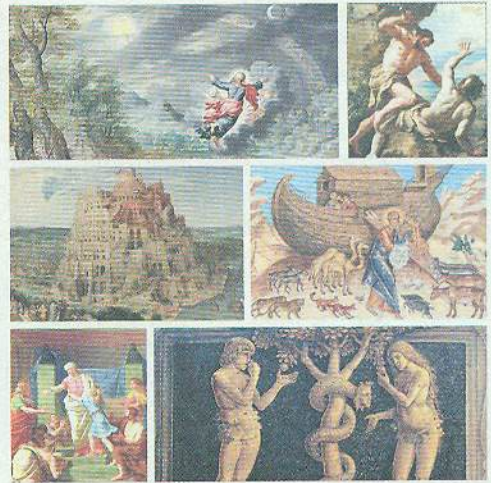
2. Назвіть дві частини, з яких складається Біблія.

3. Пригадайте історію біблійного Йосипа Прекрасного. Чим вона закінчується?

Ви вже знаєте, що Біблія, яка є однією зі священних книг людства, складається з двох частин: Старого Заповіту та Нового Заповіту. До складу Старого Заповіту входить так зване П'ятикнижжя Мойсеєве. У ньому розповідається про створення світу й перших людей,

становлення єврейської родини, важливі етапи давньої історії єврейського народу, про Десять заповідей, що були передані Богом давнім євреям, закони світського й релігійного життя, за якими вони мали жити, благословіння та пророцтва. Одним із центральних сюжетів П'ятикнижжя є історія тривалої мандрівки давніх євреїв від Єгипту, де вони жили в ганебному рабстві, до Землі Ізраїльської, яку називали Землею Обітованою, тобто обіцяною за обітницею Богом євреям. У Біблії ця країна, яка також називається «Ханаан», описується як край, що «тече молоком та медом». Саме на цю благословенну Богом, вимріяну землю привів єврейський народ його духовний вождь і законодавець, пророк і великий праведник Мойсей. Ця історія викладена в Старому Заповіті в Книзі Вихід, що її назва відбиває головну подію – вихід євреїв з єгипетського рабства. ◀

ІСТОРІЯ МОЙСЕЯ: ВІД ЗНАЙДИ ДО ДУХОВНОГО ВОЖДЯ ЄВРЕЙСЬКОГО НАРОДУ

Багато чого змінилося від тих часів, коли Йосип Прекрасний примирився зі своїми братами й велика єврейська родина переселилася на єгипетську землю, де знайшла собі, здавалося б, добрий прихисток. Після смерті Йосипа становище євреїв у Єгипті погіршилося. Новий фараон не довіряв євреям і, по суті, перетворив їх на рабів. Вони мали важко працювати й терпіти суворе покарання навіть за незначні провинності. Зрештою, фараон надумав зменшити кількість євреїв у Єгипті й наказав утопити в річці Ніл усіх новонароджених єврейських хлопчиків. Та одна жінка винайшла спосіб врятувати свого сина. Вона поклала його до кошика, який сховала в очереті на березі Нілу, й наказала доньці Міріам потайки простежити за ним. Невдовзі кошик знайшла дочка фараона, яка разом зі своїми служницями прийшла купатися в річці. Побачивши в кошику неймовірно гарне немовля, що плакало, єгипетська принцеса зглянулася на нього й вирішила його всиновити. Знайда отримав ім'я Мойсей, що означає «той, якого знайшли у воді».

Сестра хлопчика, яка спостерігала за цими подіями, запропонувала доньці фараона взяти годувальницею його рідну матір. Так рідна мати отримала можливість вигодувати своє дитя. Коли Мойсей підріс, вона привела його до доньки фараона в палац, де він надалі зростав, оточений увагою і любов'ю, як принц. Там йому дали добру освіту, прищепили «єгипетську мудрість». Проте Мойсей пам'ятав про власне єврейське походження й цікавився життям свого народу. З гарячим співчуттям він спостерігав за стражданнями євреїв у єгипетському рабстві. Одного разу він став на захист свого одноплемінника, якого жорстоко бив єгиптянин, і вбив кривдника. Ховаючись від покарання, Мойсей утік до землі Мадіамської. Там він познайомився зі священником Йофором, одружився з його донькою і прожив сорок років, заробляючи на життя як пастух.

П. Веронезе. Знайдення Мойсея. 1560-ті рр.

Д. Фетті. Мойсей
і Неопалима Купина.
1615–1617 рр.

Одного разу, випасаючи отару неподалік від гори Синай, Мойсей побачив дивний терновий кущ, який палав, але не згорав. Із цього куща, що в Біблії називається Неопалимою Купиною, до нього промовив Бог.

ЗІ СТАРОГО ЗАПОВІТУ. КНИГА ВИХІД, РОЗДІЛИ 3–4

(Уривки)

І сказав Він: «Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, – земля це свята».

І сказав: «Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісаака й Бог Якова!» І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога!

І промовив Господь: «Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув

його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його.

Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом... <...>

А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів Ізраїлевих!»

І сказав Мойсей до Бога: «Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?»

А Він відказав: «Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі»... <...>

І відповів Мойсей та й сказав: «Та ж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: “Господь не явився тобі!”»

І промовив до нього Господь: «Що то в руці твоїй?» Той відказав: «Палиця».

І сказав Він: «Кинь її на землю!» І той кинув її на землю, – і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього.

І сказав Господь до Мойсея: «Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!» І він простяг свою руку й узяв його, – і той став палицею в долоні його.

«Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, – Бог Авраама, Бог Ісаака й Бог Якова».

І сказав Господь йому ще: «Засунь свою руку за пахвину свою!» І засунув він руку свою за пахвину свою, і витягнув її, – аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг!

А Він сказав: «Поклади знов свою руку за пахвину свою!» І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, – і ось вона стала знову, як тіло його.

«І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної».

І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі».

Та Мойсей сказав до Господа: «О Господи – я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий».

І сказав йому Господь: «Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, – чи ж не Я, Господь?»

А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, що ти маєш говорити».

А він відказав: «Молю Тебе, Господи, – пошли іншого, кого маєш послати».

І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: «Чи ж не Аарон твій брат, Левіт? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, – і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм.

І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, що маєте робити.

І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, – він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога.

І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш».

Переклад І. Огієнка

Перевірте себе

1. Про що йдеться в П'ятикнижжі Мойсеевому? Чому присвячена Книга Вихід і чому вона так називається?
2. Хто такий Мойсей?
3. Що було незвичайного в обставинах дитинства та юності Мойсея? У чому виявилася вірність молодого Мойсея своєму народові?
4. Як Бог повідомив Мойсею про його покликання? А як Мойсей поставився до цієї звістки? Обґрунтуйте відповідь цитатами.
5. Чим були спричинені вагання Мойсея щодо його спроможності вивести євреїв з єгипетського рабства? Як Бог зміцнив його дух?
6. Що таке Земля Обітована? Чому вона так називається?
7. **Робота в парях.** Знайдіть у прочитаному біблійному розділі, за яких обставин Мойсей промовив такі слова: «О Господи – я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий». Чому ця вада йому здавалася важливою?
8. **Мандруємо інтернетом.** Скориставшись посиланням <https://cutt.ly/le7HF0mr> або QR-кодом, розгляньте карту, яка презентує події Біблійної історії. За допомогою інтернет-мережі знайдіть відомості про географічне розташування Землі Обітованої. Порівняйте інформацію, відому вам з географії та історії, з описаними в біблійних оповідях подіями.

Повернувшись із гори Синай, Мойсей разом з братом Аароном звернулися до фараона з проханням відпустити євреїв з Єгипту. У відповідь фараон лише посилив утиски єврейського народу. Тоді, за велінням Господа, Єгипет спіткали численні карі. Спочатку Мойсей та Аарон за допомогою палиці перетворили воду в єгипетських річках на